



Briselē, 18.5.2022.
COM(2022) 230 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI,
PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN
REĢIONU KOMITEJAI**

Plāns *REPowerEU*

{SWD(2022) 230 final}

Ievads

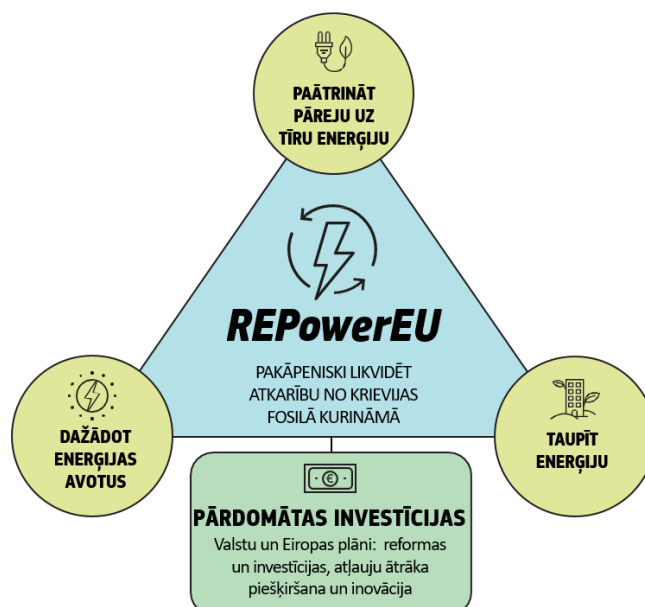
Krievijas neprovocētā un nepamatotā militārā agresija pret Ukrainu ir radījusi plašus traucējumus pasaules enerģētikas sistēmā. Tā ir radījusi grūtības augsto enerģijas cenu dēļ un palielinājusi bažas par energoapgādes drošību, priekšplānā izvirzot ES pārmērīgo atkarību no gāzes, naftas un ogļu importa no Krievijas. Lielās summas, kas tiek maksātas par Krievijas fosilo kurināmo, palīdz tai turpināt karu pret Ukrainu.

ES līderi 2022. gada martā Eiropadomē¹ vienojās pēc iespējas drīzāk pakāpeniski likvidēt Eiropas atkarību no Krievijas enerģijas importa. Pamatojoties uz Komisijas paziņojumu², viņi aicināja Komisiju ātri nākt klajā ar detalizētu plānu *REPowerEU*. Uz ogļu un naftas importu tagad tiek attiecināts sankciju režīms. Nesenie gāzes piegādes pārtraukumi Bulgārijai un Polijai skaidri parāda, ka steidzami jārisina Krievijas energoresursu piegāžu neuzticamība.

Plāna *REPowerEU* mērķis ir strauji samazināt mūsu atkarību no Krievijas fosilā kurināmā, veicot ātru pāreju uz tīru ekonomiku un apvienojot spēkus, lai izveidotu noturīgāku energosistēmu un īstenu enerģētikas savienību.

Jau šogad mēs varam ievērojami samazināt atkarību no Krievijas fosilā kurināmā un paātrināt enerģētikas pārkārtošanu. Pamatojoties uz priekšlikumu paketi “Gatavi mērķrādītājam 55 %” un pabeidzot pasākumus energoapgādes drošības un uzglabāšanas jomā, šajā plānā *REPowerEU* tiek ierosināts papildu pasākumu kopums³ nolūkā:

- ietaupīt enerģiju;
- dažādot piegādes;
- ātri aizstāt fosilo kurināmo, paātrinot Eiropas pāreju uz tīru enerģiju;
- pārdomāti apvienot investīcijas un reformas.



¹ Eiropadomes secinājumi (2022. gada 24. un 25. marts).

² Paziņojums “*REPowerEU*: Vienota Eiropas rīcība cenas ziņā pieejamākai, drošākai un ilgtspējīgākai enerģijai” (COM(2022) 108 final, 8.3.2022.).

³ Pilnu darbību sarakstu skatīt 1. pielikumā.

Kopā šie pasākumi strukturāli pārveidos ES enerģētikas sistēmu. Tam nepieciešama efektīva koordinācija starp Eiropas regulatīvajiem un infrastruktūras pasākumiem, kā arī valstu investīcijām, reformām un apvienotas enerģētikas diplomātijas. Šiem pasākumiem nepieciešama arī koordinācija starp rīcību pieprasījuma pusē, lai samazinātu enerģijas patēriņu un pārveidotu rūpnieciskos procesus nolūkā aizstāt gāzi, naftu un ogles ar atjaunīgo elektroenerģiju un ūdeņradi, un rīcību piegādes pusē, lai radītu jaudu un satvaru atjaunīgo energoresursu izvēršanai un atjaunīgās enerģijas ražošanai.

Taisnīgums un solidaritāte ir Eiropas zaļā kursa pamatprincipi. Tāpēc mūsu kopīgā rīcība, lai paātrinātu pāreju uz tīru enerģiju, pastiprina nepieciešamību pēc efektīvas nodarbinātības, prasmēm un sociālās politikas saskaņā ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru. Dalībvalstu atkarība no Krievijas enerģijas avotiem ir dažāda, jo situācija enerģētikas jomā un energoresursu struktūra visās valstīs nav vienāda. Šajā plānā *REPowerEU* izmantotā pieeja atspoguļo šīs atšķirības un ierosina dažādus līdzsvarotus risinājumus, kas atbilst dalībvalstu konkrētajām vajadzībām, vienlaikus virzot visu ES uz klimatneitralitāti līdz 2050. gadam.

Plāna *REPowerEU* pamatā ir pagājušajā gadā iesniegto priekšlikumu “Gatavi mērķrādītājam 55 %” pilnīga īstenošana, nemainot vērienīgo mērķi līdz 2030. gadam panākt, ka SEG neto emisijas krītas vismaz par 55 %, un līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti saskaņā ar Eiropas zaļo kursu. Tam būs pozitīva ietekme uz ES emisiju samazinājumu nākamo desmit gadu laikā. Tomēr straujā atteikšanās no fosilā kurināmā importa no Krievijas ietekmēs pārejas trajektoriju vai to, kā mēs sasniedzam klimata mērķrādītāju salīdzinājumā ar iepriekšējiem pieņēmumiem.

Plāns *REPowerEU* nevar darboties, ja ātri netiek īstenoti visi paketes “Gatavi mērķrādītājam 55 %” priekšlikumi un augstāki mērķrādītāji atjaunīgo energoresursu un energoefektivitātes jomā. Jaunajā realitātē ES gāzes patēriņš samazināsies straujāk, ierobežojot gāzes kā pārejas kurināmā nozīmi. Tomēr, lai atteiktos no Krievijas fosilā kurināmā, būs vajadzīgas arī mērķtiecīgas investīcijas gāzes infrastruktūras piegādes drošībā un ļoti nelielas izmaiņas naftas infrastruktūrā, kā arī liela mēroga investīcijas elektrotīklā un ES mēroga ūdeņraža pamatsistēmā. Vienlaikus daļu no esošajām ogļu ražošanas jaudām varētu izmantot ilgāk, nekā sākotnēji paredzēts, kā arī zināma loma var būt kodolenerģijai un vietējiem gāzes resursiem.

Sabiedrība sagaida, ka ES un tās dalībvalstis pildīs apņemšanos samazināt atkarību no Krievijas fosilā kurināmā. 85 % aptaujāto uzskata, ka ES pēc iespējas drīzāk būtu jāsamazina atkarība no Krievijas gāzes un naftas. 84 % piekrīt, ka Krievijas agresija pret Ukrainu nozīmē, ka ES dalībvalstīm steidzamāk jāiegulda atjaunīgajos energoresursos⁴.

Lai gan dažas dalībvalstis jau ir paziņojušas par savu nodomu izbeigt fosilā kurināmā importu no Krievijas, **neviens dalībvalsts šo problēmu nevar atrisināt viena pati**. Veicot kopīgus vajadzību novērtējumus un plānošanu, un kopīgus iepirkumus, kā arī īstenojot labāku koordināciju, mēs nodrošināsim, ka atkarības no Krievijas fosilajiem kurināmajiem pakāpeniska pārtraukšana visām dalībvalstīm ir gan sasniedzama, gan īstenojama cenas ziņā. Vērienīgus mērķus palīdzēs sasniegt tiesību akti atjaunīgo energoresursu un energoefektivitātes jomā. Patiesi savstarpēji savienots un noturīgs ES enerģētikas tīkls

⁴ Eirobarometra zibensaptauja Nr. 506: ES reakcija uz karu Ukrainā, 2022. gada 5. maijs.

nodrošinās energoapgādes drošību it visiem. Šīs darbības veido mūsu plānu ES energoatjaunināšanai.

1. Enerģijas ietaupījums

Ietaupījumi ir ātrākais un lētākais veids, kā risināt pašreizējo enerģētikas krīzi. Samazinot enerģijas patēriņu, mājsaimniecību un uzņēmumu lielie enerģijas rēķini krītas gan īstermiņā, gan ilgtermiņā un ļauj samazināt Krievijas fosilā kurināmā importu. Enerģijas patēriņa samazināšana, paaugstinot efektivitāti, ir būtisks elements pārejā uz tīru enerģiju, kas palielina ES ekonomikas noturību un sargā tās konkurētspēju augstu fosilā kurināmā cenu laikā.

Enerģijas taupīšana palīdzēs ilgāk iztikt ar esošajiem krājumiem turpmākajos ļoti svarīgajos mēnešos, kamēr tiek veiktas investīcijas. Pievienotajā ES paziņojumā par enerģijas taupīšanu ir izklāstīta divu virzienu pieeja: stiprināt strukturālās pārmaiņas ar vidēja termiņa un ilgtermiņa energoefektivitātes pasākumiem un panākt tūlītējus enerģijas ietaupījumus, mainot paradumus.

Pakete “Gatavi mērķrādītājam 55 %” līdz 2030. gadam samazinātu mūsu gāzes patēriņu par 30 %, un vairāk nekā trešdaļa no šādiem ietaupījumiem rastos, sasniedzot ES energoefektivitātes mērķrādītāju. Atjauninātajā modelēšanā tiek novērtēts, kā atkarības no Krievijas fosilā kurināmā pakāpeniskās pārtraukšana⁵ ietekmē paaugstināsies enerģijas cenas un samazināsies dabasgāzes izmantošana. Enerģijas patēriņa turpmāka samazināšana salīdzinājumā ar iepriekšējo Energoefektivitātes direktīvas priekšlikumu⁶ un augstāki atjaunojamās enerģijas mērķrādītāji ļautu ES pilnībā sasniegt *REPowerEU* mērķus, nemainot citas paketes “Gatavi mērķrādītājam 55 %” daļas.

- Tāpēc Komisija ierosina Energoefektivitātes direktīvā noteikto saistošo mērķrādītāju palielināt līdz 13 %.

Turklāt Komisija aicina Parlamentu un Padomi ar Ēku energoefektivitātes direktīvas palīdzību nodrošināt papildu ietaupījumus un energoefektivitāti ēkās un atbalstīt Komisijas vērienīgo priekšlikumu regulai par ilgtspējīgu produktu ekodizainu⁷, kuras ātra īstenošana ļaus vēl vairāk ietaupīt enerģiju, uzlabojot plaša ražojumu klāsta energoefektivitāti un resursefektivitāti.

Kamēr nav panākta vienošanās par likumdošanas pasākumiem, tūlītējus enerģijas ietaupījumus var panākt, mainot paradumus. Lai samazinātu enerģijas patēriņu ES, Eiropas Komisija sadarbībā ar Starptautisko Enerģētikas aģentūru (*IEA*) ir nākusi klajā ar deviņu punktu plānu “Mans devums”. Pamatojoties uz ieinteresēto personu sniegto informāciju, *IEA* lēš, ka šāda veida īstermiņa energotaupības pasākumi varētu samazināt pieprasījumu pēc gāzes un naftas par 5 %, proti, par attiecīgi aptuveni 13 mljrd. m³ un aptuveni 16 milj. tonnu.

Dalībvalstīm būtu arī pilnībā jāizmanto atbalsta pasākumi, piemēram, samazinātas PVN likmes augstas efektivitātes apkures sistēmām un ēku siltumizolācijai un citi enerģijas cenu noteikšanas pasākumi, kas veicina pāreju uz siltumsūkņiem un efektīvāku iekārtu iegādi. Šādiem pasākumiem būtu jāmazina sociālā un sadales ietekme, piemēram, koncentrējoties uz

⁵ *REPowerEU* scenārijs Komisijas dienestu darba dokumentā “*REPowerEU* rīcības plāna īstenošana: investīciju nepieciešamība, ūdeņraža akceleratori un biometāna mērķrādītāju sasniegšana”, kas pievienots šim paziņojumam.

⁶ COM(2021) 558 final, 14.7.2021.

⁷ COM(2022) 142 final, 30.3.2022.

mazaizsargātākām mājāsaimniecībām, kurām ir grūtības samaksāt rēķinus par enerģiju, un pārvaldot paātrinātās enerģētikas pārkārtošanas iespējamo ietekmi uz darba tirgu, kurā nekavējoties būs vajadzīga prasmju pilnveide un pārkvalifikācija.

Lai sasniegtu *REPowerEU* mērķus, būtiska nozīme ir **nacionālo enerģētikas un klimata plānu (NEKP)** straujākai īstenošanai un vērienīgai atjaunināšanai. Nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem ir izšķiroša nozīme ieguldītāju uzticības un investīciju paredzamības veicināšanā. Tie nodrošina labu satvaru fosilā kurināmā izmantošanas plānošanai un samazināšanas veicināšanai.

- Komisija plāno šā gada turpinājumā publicēt norādījumus par dalībvalstu nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjaunināšanu 2024. gadā un ziņos par progresu *REPowerEU* jomā, cita starpā izmantojot ziņojumus par enerģētikas savienības stāvokli un rīcību klimata politikas jomā.

Pilsētām un reģioniem būtu jāuzņemas vadošā loma, izstrādājot vietējiem apstākļiem pielāgotus energotaupības pasākumus. Tiem būtu jāuzsāk izpratnes veidošanas, informācijas un atbalsta shēmas, energoauditi un energopārvaldības plāni, apņemoties sasniegt noteiktus ietaupījumus, un jānodrošina iedzīvotāju iesaiste, piemēram, izmantojot Eiropas misiju “Klimatneitrālas un viedas pilsētas” vai Eiropas pilsētiniiciatīvu kohēzijas politikas satvarā.

2. Enerģijas importa dažādošana

ES jau vairākus mēnešus intensīvi sadarbojas ar starptautiskajiem partneriem, lai dažādotu piegādes⁸ un mazinātu enerģijas cenu pieaugumu.

Saskaņā ar Eiropadomes martā piešķirtajām pilnvarām Komisija un dalībvalstis ir izveidojušas **ES Enerģētikas platformu gāzes, sašķidrinātas dabasgāzes un ūdeņraža brīvprātīgai kopīgai iegādei**. Komisija un Bulgārija 5. maijā ES Energoapgādes platformas satvarā izveidoja pirmo uzdevumgrupu, koordinējot to ar kaimiņvalstīm Eiropas dienvidaustrumos.

ES Enerģētikas platforma pildīs trīs funkcijas, atbalstot kopīgu gāzes iegādi.

- Pieprasījuma apkopošana un strukturēšana. Ar pieprasījuma apkopošanu konstatēs un apvienos sāncensīgus apjomus, pamatojoties uz ilgtermiņa līgumu termiņa beigām, kā arī elastīgiem apjomiem saskaņā ar spēkā esošajiem ilgtermiņa gāzes līgumiem, kas īstermiņā varētu radīt aptuveni 30–70 mljrd. m³ pieprasījumu. Turklāt Komisija mudinās dažādot piegādes un apsvērs likumdošanas pasākumus, lai laika gaitā pieprasītu šādu diversifikāciju. Pieprasījuma apkopošana tiks atbalstīta ar elektroniskiem rīkiem, kas procesu padarīs drošu, automatizētu un lietotājam draudzīgu.
- Optimizēta un pārredzama gāzes importa, uzglabāšanas un pārvades infrastruktūras izmantošana, maksimāli palielinot piegādes drošību un krātuvju uzpildīšanu. Tiks ieviests mehānisms un IT rīks, lai uzlabotu infrastruktūras rezervācijas pārredzamību, t. i., atlikušās pieejamības, otreizējo tirgu, maršruta maiņas un esošo problemātisko posmu pārredzamību. Informācijas apmaiņa notiks atbilstoši pretmonopola noteikumiem.

⁸ [EU-US LNG 2022 2.pdf \(europa.eu\)](#)

- Starptautisks mērogs. Apvienojot starptautiskus pūliņus, galvenā uzmanība tiks pievērsta ilgtermiņa sadarbības satvaru izveidei ar uzticamiem partneriem, slēdzot saistošus vai nesaistošus nolīgumus, kas atbalsta gāzes un ūdeņraža iegādi un tīras enerģijas projektu izstrādi, vienlaikus pilnībā izmantojot Savienības kolektīvo spēku.

Kā nākamo soli Komisija apsvērs iespēju izveidot brīvprātīgu “kopīgo iepirkumu mehānismu”, kas iesaistīto dalībvalstu vārdā būtu atbildīgs par sarunām un līgumu slēgšanu atbilstoši apkopotajam gāzes pieprasījumam un par konkurētspējīgu laišanu tirgū. Šāds mehānisms varētu tikt realizēts kā kopuzņēmums vai kā uzņēmuma pārvaldībā esoša struktūra, izmantojot Eiropas tirgus ietekmi. Šāda struktūra būs pakļauta pārbaudei par tās ietekmi uz konkurenci.

Platforma strādās arī ar reģionālo darba grupu starpniecību, kuras konstatēs vajadzības un piegādes iespēju dažādošanu un koordinēs līgumiskos jautājumus⁹. Platforma kopā ar dalībvalstīm izveidos īpašu darba plūsmu ūdeņraža kopīgai iegādei¹⁰.

Lai platforma spētu sekmīgi darboties, svarīgas būs nozares zināšanas par globālo enerģijas tirgu. Konsultatīvā grupa informēs platformu par tādiem jautājumiem kā sašķidrinātās dabasgāzes tirdzniecība, finansēšana, riska ierobežošana un citi vērtības ķēdes elementi. Informācijas apmaiņai būs jāatbilst pretmonopola noteikumiem.

Saskaņā ar Eiropadomes secinājumiem ES Enerģētikas platforma ir atvērta Enerģētikas kopienas līgumslēdzējām pusēm (Rietumbalkāni, Ukraina, Moldova, Gruzija). Platformai būtu jāsniedz labums arī ES partneriem tai tuvajos kaimiņreģionos, partneriem, kuri ir apņēmušies ievērot ES iekšējā tirgus noteikumus un kopīgu piegādes drošību. Platforma cieši sadarbosies ar Enerģētikas kopienas sekretariātu, lai palīdzētu līgumslēdzējām pusēm maksimāli izmantot tās sniegtās iespējas.

Ukrainas un Moldovas elektrotīklu ārkārtas sinhronizācija ar Eiropas tīklu marta vidū liecina par apņemšanos nodrošināt Ukrainas un Moldovas starpsavienojumu ar ES elektrotīklu. Kad būs pabeigti nepieciešamie tehniskie uzlabojumi, tas ļaus reģiona dalībvalstīm iepirkt elektroenerģijas pārpalikumu no Ukrainas, tādējādi kompensējot daļu no samazinātā gāzes importa.

Pilnībā īstenojot plānu *REPowerEU*, ieviešot alternatīvas gāzes (ilgtspējīgs biometāns, atjaunīgais ūdeņradis), plašāk izvēršot atjaunīgo energoresursu izmantošanu un strukturālā pieprasījuma pasākumus, piemēram, energoefektivitātes uzlabošanai, paredzams, ka ES gāzes pieprasījums samazināsies straujāk, nekā paredzēts paketē “Gatavi mērķrādītājam 55 %”. ES nodrošinās starptautiskajiem partneriem ilgtermiņa perspektīvas savstarpēji izdevīgai sadarbībai, integrējot ūdeņraža un atjaunīgās enerģijas attīstību un tirdzniecību, kā arī sadarbojoties metāna emisiju samazināšanas stratēģiju jomā gāzes dažādošanas centienos, kā aprakstīts ES ārējā enerģētikas stratēģijā¹¹.

Dažādošanas iespējas ir svarīgas arī tām dalībvalstīm, kuras pašlaik ir atkarīgas no Krievijas kodoldegvielas, ko tās izmanto reaktoros vai nu elektroenerģijas ražošanai¹², vai ar enerģiju

⁹ Komisija un Bulgārija 5. maijā ES Energoapgādes platformas satvarā izveidoja pirmo reģionālo uzdevumgrupu, koordinējot to ar kaimiņvalstīm Eiropas dienvidaustrumos. Drīzumā tiks ierosinātas vēl citas reģionālās uzdevumgrupas, kas aptvers Austrumeiropas vidieni, Eiropas ziemeļaustrumu daļu un Baltijas valstis. Šajā sakarā ir svarīgi, lai lielākie ES enerģijas tirgi ar piekļuvi diversifikācijas infrastruktūrai, piemēram, LNG termināļiem, aktīvi piedalītos platformas īstenotajos piegādes dažādošanas un piegādes drošības centienos.

¹⁰ Pamatojoties uz *H2Global* un *Euratom* Apgādes aģentūras pieredzi, šī īpašā ūdeņraža iegādes darbplūsmā ļaus sākt darboties Globālajam Eiropas ūdeņraža mehānismam, ko paredzēts izveidot ES Enerģētikas platformas satvarā.

¹¹ ES ārējā enerģētikas stratēģija mainīgā pasaulē (JOIN(2022) 23, 18.5.2022).

¹² Piecās dalībvalstīs (Bulgārijā, Čehijā, Somijā, Ungārijā, Slovēnijā) patlaban tiek ekspluatēti VVER tipa reaktori, un pašlaik tie visi ir pilnībā atkarīgi no degvielas, ko piegādā Krievijas piegādātājs.

nesaistītiem lietojumiem¹³. Tāpēc ir jāsadarbojas gan Eiropas Savienībā, gan ar starptautiskajiem partneriem, lai nodrošinātu alternatīvus urāna avotus un palielinātu pārveidošanas, bagātināšanas un degvielas ražošanas spējas Eiropā un ES partnervalstīs visā pasaulē. Papildus ārējo piegādātāju dažādošanai piegādes drošību var palīdzēt stiprināt dabasgāzes iekšzemes ražošanas turpināšana dalībvalstīs, kur tas ir iespējams.

3. Fosilā kurināmā aizstāšana un Eiropas pāreja uz tīru enerģiju paātrināšana

Atjaunīgās enerģijas ieviešanas masveida paātrināšana un tās plaša izvēršana elektroenerģijas ražošanā, rūpniecībā, ēku un transporta energovajadzībām paātrinās pakāpenisko atteikšanos no Krievijas fosilā kurināmā. Laika gaitā tas arī pazeminās elektroenerģijas cenas un samazinās fosilā kurināmā importu.

Atjaunīgās enerģijas veicināšana

- Pamatojoties uz ietekmes un lietderības modelēšanu¹⁴, Komisija ierosina **Atjaunojamo energoresursu direktīvā 2030. gadam noteikto mērķrādītāju palielināt līdz 45 % salīdzinājumā ar 40 % pagājušā gada priekšlikumā**. Tādējādi kopējā atjaunīgās enerģijas ražošanas jauda līdz 2030. gadam sasniegtu 1236 GW salīdzinājumā ar 1067 GW, ko līdz 2030. gadam paredzēts sasniegt saskaņā ar paketi “Gatavi mērķrādītājam 55 %”.
- **Saules** fotoelementi ir viena no visātrāk ieviešamajām tehnoloģijām. Tāpēc Komisija nosaka **REPowerEU mērķi līdz 2025. gadam uzstādīt jaunas fotoelementu iekārtas ar kopējo jaudu vairāk nekā 320 GW**, kas vairāk nekā divas reizes pārsniegtu pašreizējo līmeni, un līdz 2030. gadam – ar gandrīz 600 GW jaudu. Īstenojot vērienīgākos mērķus attiecībā uz saules enerģiju, Komisija:
 - nāk klajā ar **ES saules enerģijas stratēģiju**¹⁵ un
 - ievieš **Eiropas Jumtu saules enerģijas iniciatīvu**, kuras pamatā ir juridiski saistošs ES jumtu saules enerģijas pienākums attiecībā uz noteiktām ēku kategorijām.

Vēja enerģija, jo īpaši atkrastes vēja enerģija, ir nozīmīga nākotnes resurss: tas ir stabils un bagātīgi pieejams resurss, kuram ir lielāks sabiedrības atbalsts. Eiropa ir pasaules līdere atkrastes vēja enerģijas jomā. Lai vēl vairāk stiprinātu ES **vēja** enerģijas nozares globālo konkurētspēju un sasniegtu **REPowerEU** mērķus, ātri izvēršot vēja enerģijas izmantošanu, ir jāstiprina piegādes ķēdes un krasi jāpaātrina atļauju izsniegšana.

Eiropas Savienībai būtu jācenšas divkārtot pašreizējo individuālo **siltumsūkņu** izmantošanas līmeni, proti, nākamajos piecos gados kopumā sasniedzot 10 miljonus vienību. Paātrināt lielapjoma siltumsūkņu, ģeotermālās un saules siltumenerģijas ieviešanu un integrēšanu dalībvalstīs izmaksu ziņā efektīvā veidā var šādi:

¹³ Čehijā, Ungārijā un Polijā uzstādīto vidējās jaudas pētniecības reaktoru (*MPPR*) konstrukcija ir izstrādāta Padomju Savienībā, un tie joprojām ir atkarīgi no Krievijas ražotāja-monopolista piegādātās degvielas.

¹⁴ Šim paziņojumam pievienotais Komisijas dienestu darba dokuments “*REPowerEU* rīcības plāna īstenošana: investīciju nepieciešamība, udeņraža akselerators un biometāna mērķrādītāji.

¹⁵ ES saules enerģijas stratēģija, COM(2022) 221, 18.5.2022.

- attīstot un modernizējot centralizētas siltumapgādes sistēmas, kas var aizstāt fosilo kurināmo individuālajā apkurē;
- tīra centralizētā siltumapgāde, jo īpaši blīvi apdzīvotās teritorijās un pilsētās;
- rūpnieciskā siltuma izmantošana, kad vien tas pieejams.

Lai stiprinātu saules, vēja un siltumsūkņu tehnoloģiju piegādes ķēdes un padarītu tās ilgtspējīgākas, Komisija:

- uzlabos tiesisko regulējumu un nodrošinās aprites cikla ilgtspēju, 2023. gada pirmajā ceturksnī iesniedzot ekodizaina un energomarķējuma prasības saules fotoelementiem un pārskatot spēkā esošās prasības siltumsūkņiem;
- atbalstīs dalībvalstu centienus apvienot to publiskos resursus, izmantojot potenciāli svarīgus projektus visas Eiropas interesēs (*IPCEI*), kas orientēti uz revolucionārām tehnoloģijām un inovāciju saules un vēja enerģijas un siltumsūkņu vērtības ķēdēs.

Lai veicinātu elektroenerģijas uzkrāšanas jaudu attīstību, Komisija ierosina uzskatīt, ka uzkrāšanas aktīvi kalpo īpaši svarīgām sabiedrības interesēm, un atvieglot atļauju piešķiršanu to izvietošanai.

Ūdeņraža akselerators

Atjaunīgajam ūdeņradim būs izšķiroša nozīme dabasgāzes, ogļu un naftas aizstāšanai grūti dekarbonizējamās nozarēs un transportā. *REPowerEU* nosaka mērķrādītāju līdz 2030. gadam panākt, ka iekšzemē tiek saražoti 10 miljoni tonnu atjaunīgā ūdeņraža un 10 miljoni tonnu atjaunīgā ūdeņraža tiek importēti. Komisija:

- aicina Eiropas Parlamentu un Padomi Atjaunojamo energoresursu direktīvā rūpniecības un transporta nozarē apakšmērķrādītājus attiecībā uz nebioloģiskas izcelsmes atjaunīgajām degvielām saskaņot ar *REPowerEU* vērienīgo mērķi (75 % rūpniecībai un 5 % transportam)¹⁶ un ātri pabeigt ūdeņraža un gāzes tirgus paketes pārskatīšanu;
- papildinās pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” investīcijas ūdeņraža kopuzņēmumā (200 miljoni EUR), lai divkāršotu ūdeņraža ieleju skaitu;
- sabiedrības atsauksmju saņemšanai publicēs **divus deleģētos aktus par atjaunīgā ūdeņraža definīciju un ražošanu**;
- plāno līdz vasarai pabeigt novērtējumu par pirmajiem svarīgajiem projektiem visas Eiropas interesēs attiecībā uz ūdeņradi;
- aicina nozari **paātrināt darbu pie trūkstošajiem ūdeņraža standartiem**, jo īpaši attiecībā uz ūdeņraža ražošanu, infrastruktūru un galapatēriņa iekārtām;
- sākot no 2025. gada, ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm regulāri ziņos par ūdeņraža izmantošanas ieviešanu un atjaunīgā ūdeņraža izmantošanu grūti dekarbonizējamās iekārtās rūpniecībā un transportā.

Ir vajadzīgi paātrināti centieni, lai līdz 2030. gadam izvērstu **ūdeņraža infrastruktūru** 20 miljonu tonnu ūdeņraža ražošanai, importēšanai un transportēšanai. Ūdeņraža pārrobežu infrastruktūra joprojām ir sākuma stadijā, taču plānošanas un attīstības pamats jau ir izveidots,

¹⁶ Šim paziņojumam pievienotais Komisijas dienestu darba dokuments “*REPowerEU* rīcības plāna īstenošana: investīciju nepieciešamība, ūdeņraža akselerators un biometāna mērķrādītāju sasniegšana.

iekļaujot ūdeņraža infrastruktūru pārskatītajos Eiropas enerģētikas tīklos. Tiek lēsts, ka kopējās investīciju vajadzības ūdeņraža infrastruktūras galvenajās kategorijās būs 28–38 miljardi EUR ES iekšējiem cauruļvadiem un 6–11 miljardi EUR uzglabāšanai.

Lai veicinātu **līdz 10 miljonu tonnu atjaunīgā ūdeņraža importu**, Komisija atbalstīs trīs lielu ūdeņraža importa koridoru izveidi caur Vidusjūru, Ziemeļjūras reģionu un, tiklīdz apstākļi to ļaus, ar Ukrainu. Zaļā ūdeņraža partnerības atvieglos zaļā ūdeņraža importu, vienlaikus atbalstot dekarbonizāciju partnervalstīs. Dabasgāzes aizstāšanā sava nozīme ir arī citiem nefosilā ūdeņraža veidiem, jo īpaši kodolenerģijā balstītajiem (sk. karti).

Lai palīdzētu sasniegt šos mērķrādītājus, Komisija:

- līdz 2023. gada martam, pamatojoties uz *TEN-E* regulu, kartēs ūdeņraža infrastruktūras provizoriskās vajadzības procesā, kurā iesaistītas dalībvalstis, valstu regulatīvās iestādes, *ACER*, *ENTSO-G*, projektu virzītāji un citas ieinteresētās personas;
- mobilizēs ES finansējumu EISI, kohēzijas politikas un ANM satvarā;
- izveidos īpašu darbplūsmu kopīgai atjaunīgā ūdeņraža iegādei ES Enerģētikas platformas satvarā.

Biometāna izmantošanas paplašināšana

Ilgspējīga **biometāna** ražošanas palielināšana līdz 35 miljardiem m³ līdz 2030. gadam ir rentabls veids, kā sasniegt mērķi samazināt dabasgāzes importu no Krievijas. Lai palielinātu biogāzes ražošanas jaudu ES un veicinātu tās pārvēršanu biometānā, tiek lēsts, ka minētajā laikposmā būs vajadzīgi ieguldījumi 37 miljardu EUR apmērā.

Kā izklāstīts Biometāna rīcības plānā, kas atrodams pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā, Komisija ierosina novērst galvenos šķēršļus biometāna ražošanas un izmantošanas palielināšanai un veicināt tā integrāciju ES iekšējā gāzes tirgū, rīkojoties šādi:

- izveidot rūpnieciskās biogāzes un biometāna partnerību, lai stimulētu atjaunīgo gāzu vērtības ķēdi;
- veikt papildu pasākumus, lai mudinātu biogāzes ražotājus veidot energokopienas;
- stimulēt biogāzes pārvēršanu biometānā;
- veicināt esošās infrastruktūras pielāgošanu un saskaņošanu, kā arī jaunas infrastruktūras izvēšanu, lai pa ES gāzes tīklu transportētu vairāk biometāna;
- novērst trūkumus pētniecībā, izstrādē un inovācijā;
- atvieglot piekļuvi finansējumam un mobilizēt ES finansējumu EISI, kohēzijas politikas, ANM un kopējās lauksaimniecības politikas satvarā.

Galvenā uzmanība būtu jāpievērš ilgtspējīgai ražošanai, nodrošinot, ka biometāns tiek ražots no organiskiem atkritumiem un mežu un lauksaimniecības atlikumiem, lai izvairītos no ietekmes uz zemes izmantošanu un nodrošinātību ar pārtiku.

Bioenerģija veido 60 % no ES atjaunīgās enerģijas. Tas ir vietēji pieejams un stabils enerģijas avots, bet būtiska nozīme ir ilgtspējīgai apgādei. Pašreizējās aplēses liecina par mērenu, bet stabilu biomasas izmantošanas pieaugumu līdz 2030. gadam. Par prioritāti nosakot neregulējamu biomasas atkritumu un lauksaimniecības un mežsaimniecības atlieku izmantošanu, tiks nodrošināta enerģijas ilgtspējīga ražošana, kas var palīdzēt sasniegt *REPowerEU* mērķus.

Fosilā kurināmā patēriņa samazināšana grūti dekarbonizējamās rūpniecības un transporta nozarēs

Ogļu, naftas un dabasgāzes aizstāšana rūpnieciskajos procesos ne tikai samazinās oglekļa emisijas, bet arī stiprinās rūpniecības konkurētspēju, aizsargājot rūpniecisko ražošanu no svārstīgiem fosilā kurināmā tirgiem un atbalstot starptautisko tehnoloģiju līderību.

Energoefektivitāte, kurināmā aizstāšana, elektrifikācija un atjaunīgā ūdeņraža, biogāzes un biometāna plašāka izmantošana rūpniecībā 2030. gadā ļautu ietaupīt līdz pat 35 mljrd. m³ dabasgāzes papildus tam, kas paredzēts paketes “Gatavi mērķrādītājam 55 %” priekšlikumos. Nemetālisko minerālu, cementa, stikla un keramikas ražošana, ķīmikāliju ražošana un naftas pārstrādes rūpnīcas sniedz vislielākās iespējas samazināt pieprasījumu pēc fosilās gāzes – gandrīz par 22 mljrd. m³.

Liels potenciāls ir arī rūpniecības elektrifikācijai. Pašreizējās tehnoloģijas jau ļauj rūpniecības uzņēmumiem samazināt atkarību no fosilā kurināmā. Iespējas ieviest elektrotehnoloģijas paplašināsies, uzlabojoties tehnoloģijām un tiekot ieviesti atjaunīgajiem energoresursiem.

Lai atbalstītu ūdeņraža ieviešanu un rūpniecības nozaru elektrifikāciju, Komisija:

- izvērsīs oglekļa cenas starpības līgumus un īpašus plāna *REPowerEU* logus Inovāciju fonda satvarā, lai atbalstītu pašreizējo ūdeņraža ražošanas rūpniecības procesu pilnīgu pārcelšanu no dabasgāzes uz atjaunīgajiem energoresursiem un pāreju uz ūdeņradī balstītiem ražošanas procesiem jaunās rūpniecības nozarēs, piemēram, tērauda ražošanā¹⁷;
- publicēs norādījumus dalībvalstīm par atjaunīgās enerģijas un elektroenerģijas pirkuma līgumiem¹⁸ (*PPA*);
- sadarbībā ar EIB konsultāciju centra *InvestEU* satvarā izstrādās tehnisko konsultāciju mehānismu, lai atbalstītu *PPA* finansētus atjaunīgās enerģijas projektus. Lai piesaistītu rūpnieciskās investīcijas, Komisija finansējumu, kas šā gada rudenī būs pieejams Inovāciju fonda 2022. gada liela mēroga uzaicinājumam, divkārsos līdz aptuveni 3 miljardiem EUR. Īpašs *REPowerEU* logs atbalstīs 1) inovatīvus elektrifikācijas un ūdeņraža lietojumus rūpniecībā, 2) inovatīvu tīro tehnoloģiju ražošanu (piemēram, elektrolīzeri un kurināmā elementi, inovatīvas atjaunīgo energoresursu iekārtas, enerģijas uzglabāšana vai siltumsūkņi rūpnieciskai izmantošanai) un 3) vidēja lieluma izmēģinājuma projektus ļoti inovatīvu risinājumu validēšanai, testēšanai un optimizēšanai.

Transporta nozarē elektrifikāciju var apvienot ar nefosilā ūdeņraža izmantošanu fosilā kurināmā aizstāšanai. Lai kāpinātu enerģijas ietaupījumus un efektivitāti transporta nozarē un paātrinātu pāreju uz bezemisiju transportlīdzekļiem, Komisija:

¹⁷ Pamatojoties uz plānu *REPowerEU*, Komisija sagaida, ka aptuveni 30 % no ES tērauda primārās ražošanas līdz 2030. gadam tiks dekarbonizēti ar atjaunīgo ūdeņradi, [kas prasīs 1,4 miljonus tonnu atjaunīgā ūdeņraža un investīcijas [18–20] miljardu EUR apmērā domnu aizstāšanai ar tieši reducētas dzelzs (TRD) procesiem, kuros izmanto atjaunīgo ūdeņradi].

¹⁸ Komisijas Ieteikums par atļauju piešķiršanas procedūru paātrināšanu atjaunīgās enerģijas projektiem un elektroenerģijas pirkuma līgumu veicināšanu, C(2022) 3219, SWD(2022) 149, 18.5.2022.

- apsvērs likumdošanas iniciatīvu, lai palielinātu bezemisiju transportlīdzekļu īpatsvaru publiskajos un korporatīvajos autoparkos, kas pārsniedz noteiktu lielumu;
- aicina abus likumdevējus ātri pieņemt vēl nepieņemtos priekšlikumus par alternatīvajām degvielām un citus ar transportu saistītus dokumentus, kas atbalsta zaļo mobilitāti;
- 2023. gadā pieņems tiesību aktu kopumu par videi kravu pārvadājumu zaļināšanu.

REPowerEU īstenošana – kvalificēti cilvēki, izejvielas un pilnīgs tiesiskais regulējums

Lai sasniegtu *REPowerEU* mērķus, būs nepieciešams dažādot atjaunīgās enerģijas iekārtu un kritiski svarīgo izejvielu piegādi, mazināt nozaru atkarību, novērst sastrēgumposmus piegādes ķēdēs un paplašināt ES tīras enerģijas tehnoloģiju ražošanas jaudu. Lai gan ES ir pasaules līdere elektrolīzeru, vēja un siltumsūkņu tehnoloģiju jomā, ES fotoelementu paneļu un siltumsūkņu tirgū pēdējos gados ir palielinājies imports no Āzijas.

Siltumsūkņu izvēršanas divkāršošanai būtu jānotiek vienlaikus ar nepieciešamā aprīkojuma ražošanas strauju pieaugumu, tostarp vajadzības gadījumā atvieglojot piekļuvi finansējumam.

Papildus piegādātāju dažādošanas nodrošināšanai par prioritāti jānosaka arī aprītes ekonomikas modeļu stiprināšana. Lai samazinātu materiālu patēriņu, uzlabotu atjaunīgās enerģijas iekārtu reciklējamību un aizstātu kritiski svarīgas izejvielas, tiks sniegts atbalsts pētniecībai un inovācijai, tostarp izmantojot pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”.

Lai palielinātu rūpniecības ieguldījumu plānā *REPowerEU* un stiprinātu tās konkurētspēju, Komisija:

- izveidos **ES saules enerģijas nozares aliansi**;
- sadarbosies ar nozari, lai palielinātu elektrolīzeru ražošanas jaudu, kā noteikts Elektrolīzeru deklarācijā¹⁹;
- pastiprinās darbu pie kritiski svarīgu izejvielu piegādes un sagatavos tiesību akta priekšlikumu. Komisija pastiprinās pašreizējo ES rīcībpolitiku un darbības (piemēram, brīvās tirdzniecības nolīgumu īstenošana un sarunas par tiem, sadarbība ar līdzīgi domājošiem partneriem utt.), stiprinās ES uzraudzības spējas un palīdzēs nodrošināt dažādu kritiski svarīgu izejvielu piegādi. Šīs iniciatīvas mērķis būs stiprināt Eiropas vērtību ķēdi, apzinot minerālresursus un kritiski svarīgo izejvielu projektus Eiropas stratēģiskajās interesēs, vienlaikus nodrošinot augstu vides aizsardzības līmeni, tostarp projektus, kas veicina aprītes ekonomiku un resursefektivitāti.

Atjaunīgo energoresursu izmantošanas paātrināšana un pastiprināšana un energoefektivitātes uzlabošanai ir vajadzīgs kvalificēts darbaspēks un spēcīgas piegādes ķēdes, lai apmierinātu pieaugošo pieprasījumu pēc tīrām tehnoloģijām un izvēršanu būvniecības nozarē. Pāreja uz tīru enerģiju piedāvā plašas darba tirgus iespējas un palīdz nodrošināt pārkvalificētas darbvietas pārejas nozarēs.

Lai risinātu prasmju trūkumu, Komisija:

¹⁹ [Elektrolīzeru samita kopīgā deklarācija](#). Elektrolīzeru ražotāji Eiropā apņēmas līdz 2025. gadam desmitkārt palielināt elektrolīzeru ražošanas jaudu līdz 17,5 GW.

- mudina atjaunīgās enerģijas ražošanas (sauļes, vēja, ģeotermālā, biomasas enerģija, siltumsūkņi u. c.) ieinteresētās personas un atļauju piešķiršanas iestādes izveidot **plaša mēroga prasmju partnerību** saskaņā ar Prasmju pilnveides paktu²⁰;
- atbalstīs prasmes ar ERASMUS+ programmas un kopuzņēmuma “Tīrs ūdeņradis” starpniecību, uzsākot plašu projektu, kura mērķis ir attīstīt prasmes ūdeņraža ekonomikā.

Atļauju izsniegšanas paātrināšana un inovācijas

Lēni un sarežģīti atļauju piešķiršanas procesi ir galvenais šķērslis atjaunīgo energoresursu revolūcijas atraisīšanai un atjaunīgās enerģijas nozares konkurētspējai. Atļaujas saņemšana vēja enerģijas projektiem var ilgt līdz 9 gadiem, bet uz zemes uzstādāmu fotoelementu projektiem – līdz 4,5 gadiem. Atļauju piešķiršanas termiņu atšķirības dalībvalstīs liecina, ka valstu noteikumi un administratīvās spējas sarežģī un palēnina atļauju piešķiršanu.

- Lai palīdzētu dalībvalstīm izmantot visas paātrināšanas iespējas, kas iespējamas saskaņā ar tiesisko regulējumu, **Komisija nāk klajā ar ieteikumu par atļauju izsniegšanu**²¹.

Tajā ierosināti pasākumi, lai racionalizētu procedūras valstu līmenī, risinātas neskaidrības saistībā ES tiesību aktu piemērošanu un izklāstīta paraugprakse dalībvalstīs. Komisija iesaka īstenot līdzdalības pieeju, iesaistot vietējās un reģionālās pašvaldības un nodrošinot tām nepieciešamos resursus, lai veicinātu vietējā līmenī pielāgotu investīciju savlaicīgu īstenošanu.

- Lai uzsāktu ieteikuma īstenošanu, Komisija **13. jūnijā pulcinās atjaunīgās enerģijas ekspertus un dalībvalstu vides novērtējuma ekspertus**.

Augsta līmeņa samiti, ko rīko dalībvalstis, piemēram, Ziemeļjūras samits Dānijā, veicinās investīcijas pārrobežu vējparkos un atjaunīgo energoresursu projektos.

Dalībvalstīm Eiropas pusgadā un jau pieņemtajos atveseļošanas un noturības plānos prioritārā kārtā būtu jāīsteno **konkrētai valstij adresētie ieteikumi**, kas saistīti ar atļauju izsniegšanu. Lai vienkāršotu atļauju izsniegšanas procedūras, steidzami risināms jautājums ir arī Atjaunojamo energoresursu direktīvas²² pilnīga un ātra transponēšana visās dalībvalstīs.

- Lai atbalstītu atļauju piešķiršanas procedūru paātrināšanu atjaunīgās enerģijas projektiem un ar tiem saistītai infrastruktūrai, Komisija **groza savu priekšlikumu par**

²⁰ Prasmju pilnveides pakts atbalsta plaša mēroga prasmju partnerības dažādās industriālās ekosistēmās, tostarp energoietilpīgās rūpniecības nozarēs, būvniecības un atjaunīgās enerģijas nozarēs. Pakts apkopo un stiprina atsevišķu uzņēmumu, apmācības pakalpojumu sniedzēju un sociālo partneru apņemšanos pilnveidot darbspējīga vecuma cilvēku prasmes vai pārkvalificēt tos, piemēram, sagatavot kvalificētus speciālistus un pārkvalificēt gāzes katlu uzstādītājus jaunu tehnoloģiju, piemēram, siltumsūkņu, saules enerģijas paneļu u. c., izmantošanai.

²¹ Komisijas Ieteikums, kā paātrināt atļauju piešķiršanas procedūras atjaunīgās enerģijas projektiem un atvieglot enerģijas pirkuma līgumu slēgšanu, C(2022) 3219, SWD(2022) 149, (18.5.2022).

²² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (pārstrādāta redakcija).

Atjaunojamo energoresursu direktīvu²³ un aicina Eiropas Parlamentu un Padomi panākt ātru vienošanos paketes “Gatavi mērķrādītājam 55 %” ietvaros.

Pārskatītajā priekšlikumā tiek izmantots princips, ka **atjaunīgie energoresursi ir sevišķi svarīgas sabiedrības intereses**, tiek ieviesta **izdevīgu teritoriju²⁴** noteikšana un citi veidi, kā saīsināt un vienkāršot atļauju izsniegšanu, vienlaikus līdz minimumam samazinot iespējamos riskus un negatīvo ietekmi uz vidi. Tajā paredzēta arī iespēja izveidot “**regulatīvās smilšskastes**”, lai veicinātu inovāciju šajā nozarē.

Komisija arī aicina dalībvalstis paātrināt Elektroenerģijas direktīvas transponēšanu, lai patērētāji varētu efektīvi piedalīties enerģijas tirgos (individuāli vai ar energokopieniem vai kolektīvo pašpatēriņa shēmu starpniecību) atjaunīgās enerģijas ražošanai, pašpatēriņam, pārdošanai vai koplietošanai.

4. Pārdomātas investīcijas

Komisijas analīze liecina, ka plāna *REPowerEU* īstenošanai laikposmā no šā brīža līdz 2027. gadam ir vajadzīgas papildu investīcijas 210 miljardu EUR apmērā papildus tam, kas nepieciešams, lai īstenotu paketes “Gatavi mērķrādītājam 55 %” priekšlikumos izvirzītos mērķus. Šādas investīcijas atmaksāsies. Paketes “Gatavi mērķrādītājam 55 %” un plāna *REPowerEU* īstenošana, no 2030. gada **ļaus ES gadā ietaupīt 80 miljardus EUR par gāzes importu, 12 miljardus EUR par naftas importu un 1,7 miljardus EUR par ogļu importu gadā.**

Pārejas laikā straujā atsaiste no Krievijas enerģijas importa var novest pie augstākām un svārstīgākām enerģijas cenām. Lai nodrošinātu taisnīgu pāreju šiem visiem, ir vajadzīgi mērķorientēti pasākumi nolūkā līdz minimumam samazināt svārstīgumu, nepieļaut cenu nekontrolētu kāpumu un aizsargāt (enerģētiskās) nabadzības riskam pakļautos indivīdus²⁵. Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi pieņemt priekšlikumu par Sociālo klimata fondu, lai pārejas posmā atbalstītu mazaizsargātas mājsaimniecības un mazos uzņēmumus.

4.1. Eiropas starpsavienojumu un infrastruktūras vajadzības

Plāns *REPowerEU* **būtiski maina energosistēmu enerģijas plūsmu daudzuma un virziena ziņā**. Ir pienācis laiks īstenot daudzus jau ilgstoši neīstenotus projektus, īpašu uzmanību pievēršot pārrobežu savienojumiem, lai izveidotu integrētu enerģijas tirgu, kas nodrošina piegādi solidaritātes garā.

Eiropas enerģētikas tīklu (TEN-E) regulējums ir palīdzējis izveidot noturīgāku Eiropas gāzes infrastruktūru, kas nodrošina daudzveidīgākas piegādes. Tiklīdz tiks īstenoti pašreizējie kopīgu interešu projekti un savstarpēju interešu projekti, visām dalībvalstīm un kaimiņvalstīm būs pieejami vismaz trīs gāzes avoti vai sašķidrinātās dabasgāzes (*LNG*) globālais tirgus. Tikai

²³ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko attiecībā uz atjaunīgās enerģijas izmantošanas veicināšanu groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/2001, COM (2022)222, (18.5.2022.).

²⁴ Atjaunīgās enerģijas ražošanai izdevīgas teritorijas ir konkrēta vieta uz sauszemes vai jūrā, ko dalībvalsts atzinusi par īpaši piemērotu tādu iekārtu uzstādīšanai, kurās enerģiju ražo no atjaunīgiem energoresursiem, izņemot biomasas sadedzināšanas iekārtas.

²⁵ Sk., piemēram, priekšlikumu Padomes ieteikumam par to, kā nodrošināt taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti (COM(2021) 801 final).

2022. gadā vien ir vai tiks pasūtīti gāzes KIP ar kopējo papildu gāzes pārvades jaudu 20 mljrd. m³ gadā²⁶. Pavisam nesen tika pabeigti vai sākti vairāki svarīgi ES līdzfinansēti projekti, piemēram, Polijas–Lietuvas gāzes starpsavienojums (*GIPL*)²⁷, kam ir būtiska nozīme Baltijas reģionā, un jauns *LNG* terminālis Grieķijas ziemeļos, kas palīdzēs Eiropai un Balkāniem samazināt atkarību no Krievijas piegādēm²⁸.

Šeit parādītās kartes un projektu saraksti ir reģionālo grupu veiktās ar *REPowerEU* cieši saistīto papildu vajadzību analīzes rezultāts. Tie papildina esošo kopīgu interešu projektu sarakstu, no kuriem daži, piemēram, Ibērijas starpsavienojumi un savienojumi salu dalībvalstīm, tiek gatavoti jau daudzus gadus. Arī šie projekti tagad būtu jāpaātrina, lai pabeigtu Eiropas infrastruktūras izveidi. Gāzes projektiem, kas jāiekļauj atvēršanas un noturības plānu *REPowerEU* nodaļās, būtu jābalstās uz to vajadzību analīzi, kas pašlaik atspoguļots turpmāk redzamajās kartēs.

Reģionālais novērtējums par papildu gāzes infrastruktūras vajadzībām *REPowerEU* liecina, ka Krievijas gāzes importu būs iespējams pilnībā kompensēt, samazinot pieprasījumu, palielinot biogāzes/biometāna un ūdeņraža iekšzemes ražošanu un nedaudz papildinot gāzes infrastruktūru. Svarīgākās vajadzības ir saistītas ar pieprasījuma apmierināšanu Centrāleiropā, Austrumeiropā²⁹ un Vācijas ziemeļu daļā³⁰, kā arī Dienvidu gāzes koridora nostiprināšanu. Šai ierobežotajai papildu infrastruktūrai, kā aprakstīts 3. pielikumā, būtu jāapmierina nākamās desmitgades vajadzības, neradot atkarību no fosilā kurināmā un balasta aktīviem, kas kavē ilgtermiņa pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku.

Lai uzlabotu piegādes drošību, ļoti svarīga ir uzglabāšana. Lai nodrošinātu augstāku sagatavotības līmeni un spēju reaģēt uz riskiem gāzes piegādes drošības jomā, būtu jāsniedz pienācīgs atbalsts, tostarp finansiāls atbalsts, tiem projektiem, kuru mērķis ir palielināt uzglabāšanas un izsūkņēšanas jaudas. **Lai no citiem piegādātājiem importētu pietiekami daudz *LNG* un cauruļvadu gāzes, līdz 2030. gadam būs vajadzīgas investīcijas aptuveni 10 miljardu EUR apmērā**, lai nodrošinātu pietiekamu gāzes infrastruktūras līmeni, ieskaitot *LNG* importa termināļus, cauruļvadus nepietiekami izmantotu *LNG* importa termināļu savienošanai ar ES tīklu, kā arī reversās plūsmas jaudas. Papildu investīcijas, lai savienotu *LNG* importa termināļus Ibērijas pussalā ar ES tīklu, izmantojot ūdeņradim gatavu infrastruktūru, var vēl vairāk veicināt gāzes piegādes dažādošanu iekšējā tirgū un palīdzēt izmantot atjaunīgā ūdeņraža ilgtermiņa potenciālu. Turklāt būs vajadzīgas ļoti ierobežotas investīcijas, lai

²⁶ Tikai 2022. gadā vien ir vai tiks nodoti ekspluatācijā KIP ar kopējo papildu gāzes pārvades jaudu 20 mljrd. m³ gadā, piemēram, gāzes starpsavienojums starp Poliju un Lietuvu (*GIPL* cauruļvads), Polijas–Slovākijas starpsavienojums, Baltijas cauruļvads starp Poliju un Dāniju, Grieķijas un Bulgārijas cauruļvads (*IGB*). Sašķidrinātas dabasgāzes termināli Kiprā (2 mljrd. m³/gadā) un Aleksandrupolē Grieķijā (5 mljrd. m³/gadā) sāks darboties 2023. gadā. Turklāt paredzams, ka nākamajos gados tiks pabeigti vairāki gāzes KIP, kas ietver vairākus uzglabāšanas projektus Dienvidaustrumeiropā (Grieķijā, Rumānijā, Bulgārijā), kā arī *LNG* Gdaņskā Polijā (vismaz 6 miljardi m³ gadā). Turklāt atbalsts Dienvidu gāzes koridora paplašināšanai līdz 20 mljrd. m³ gadā būs nozīmīgs, lai nodrošinātu gāzes piegādi Dienvidaustrumeiropai (sākotnēji Grieķijai un Itālijai) un Rietumbalkāniem.

²⁷ *GIPL*, kas tika atklāts 5. maijā, ir liels ES projekts, kas izstrādāts saskaņā ar Baltijas enerģijas tirgus starpsavienojuma plānu (*BEMIP*). Cauruļvads 508 km garumā savieno Igauniju, Somiju, Latviju un Lietuvu ar ES gāzes tirgu. No aptuveni 500 miljoniem EUR, kas iztērēti šim projektam, ES ieguldīja aptuveni 300 miljonus EUR.

²⁸ Paredzēts, ka *LNG* iekārta Aleksandrupolē (peldoša krātuve un regazifikācijas iekārta) tiks pabeigta 2023. gada beigās, un tās jauda būs 153 500 kubikmetri, bet potenciālais apgrozījums gadā būs 5,5 miljardi; budžets ir aptuveni 364 miljoni EUR, no kuriem 167 miljoni EUR ir no 2014.–2020. gada kohēzijas politikas budžeta.

²⁹ Energoapgādes drošībai Centrāleiropā un Austrumeiropā ļoti svarīgi ir divi gāzes koridori: Transbalkānu koridors (Turcija–Bulgārija–Rumānija) un vertikālais koridors (Grieķijas–Bulgārijas starpsavienojums, Rumānijas–Bulgārijas starpsavienojums un *BRUA*), kas veicinās gāzes piegādi no reģiona trešām valstīm.

³⁰ Provizoriskos projektus skatīt 3. pielikumā.

nodrošinātu piegādes drošību dalībvalstīs, kas ir gandrīz pilnībā atkarīgas no cauruļvadu naftas no Krievijas.

Atkarība no Krievijas fosilā kurināmā attiecas arī uz jēlnaftu un naftas produktiem. Lai gan lielākajā daļā gadījumu pasaules tirgus nodrošina ātru un efektīvu aizstāšanu, dažas dalībvalstis ir vairāk atkarīgas no Krievijas cauruļvadu naftas. Piegāžu pārtraukšana pa “Družba” cauruļvadu, pa kuru jēlnaftu uz Eiropu piegādā tieši no Krievijas centrālās daļas, palielinās spiedienu uz alternatīviem piegādes maršrutiem, proti, ostām (piemēram, Gdaņsku, Rostoku, Triesti un Omisalju) un alternatīvu cauruļvadu infrastruktūru, kura apkalpo tos pašus reģionus, bet pašlaik nav gatava šādam papildu spiedienam.

Šajā sakarā ir vajadzīgas ļoti ierobežotas un mērķorientētas investīcijas, lai nodrošinātu naftas piegāžu drošību. Lai visvairāk skartajām dalībvalstīm nodrošinātu dzīvotspējīgas alternatīvas, svarīgi ir projekti, kas attīsta un paplašina esošās infrastruktūras jaudu un novērš esošos sastrēgumposmus (proti, Alpu (TAL), Adrijas un SPSE naftas cauruļvadi). Alternatīvu piegādes maršrutu izveide jāpapildina ar mērķorientētām investīcijām naftas produktu pārstrādes rūpnīcu konfigurācijas maiņā un modernizācijā, jo Urālu jēlnaftas aizstāšana ar alternatīvām naftas kategorijām ir saistīta ar tehnoloģisku izmaiņu nepieciešamību. Paredzams, ka **kopējās investīcijas, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu naftas piegādes drošību, sasnies 1,5-2 miljardus EUR.**

Līdz 2030. gadam **elektrotīklā papildus jāinvestē 29 miljardi EUR**, lai tas būtu piemērots plašākai elektroenerģijas izmantošanai un ražošanai. Visi attiecīgie projekti jau ir iekļauti piektajā KIP sarakstā³¹. Kopīgu interešu elektroenerģijas projektu paātrināta īstenošana ir būtiska savstarpēji savienotai sistēmai ar atjaunīgo energoresursu palielinātu īpatsvaru. Pašreizējās augstās elektroenerģijas cenas Pireneju pussalā uzsver, cik svarīgi ir uzlabot pārrobežu elektroenerģijas starpsavienojumus, jo tas ir rentabls veids, kā nodrošināt drošu un cenas ziņā pieejamas elektroenerģijas piegādi. Komisija turpinās atbalstīt un mudināt Spānijas un Francijas iestādes paātrināt trīs esošo kopīgu interešu projektu īstenošanu, izmantojot Dienvidrietumeiropas augsta līmeņa grupu, nolūkā palielināt starpsavienojumu jaudu starp Pireneju pussalu un Franciju. ES jau ir veikusi pasākumus, lai Baltijas valstu elektroenerģijas tīklus sinhronizētu ar kontinentālās Eiropas tīklu. Sinhronizāciju paredzēts pabeigt ne vēlāk kā 2025. gadā, un tad reģiona energoapgādes drošību neapdraudēs ne elektroenerģijas tirdzniecība, ne sistēmas ekspluatācija.

Enerģijas akumulēšanai ir būtiska nozīme elastības un energoapgādes drošības nodrošināšanai energosistēmā; tā veicina atjaunīgās enerģijas ražošanas integrāciju, atbalsta elektrotīklu un ļauj pārvirzīt enerģiju uz laiku, kad tā visvairāk vajadzīga. Enerģijas akumulēšana samazina gāzes spēkstaciju izmantošanu energosistēmā.

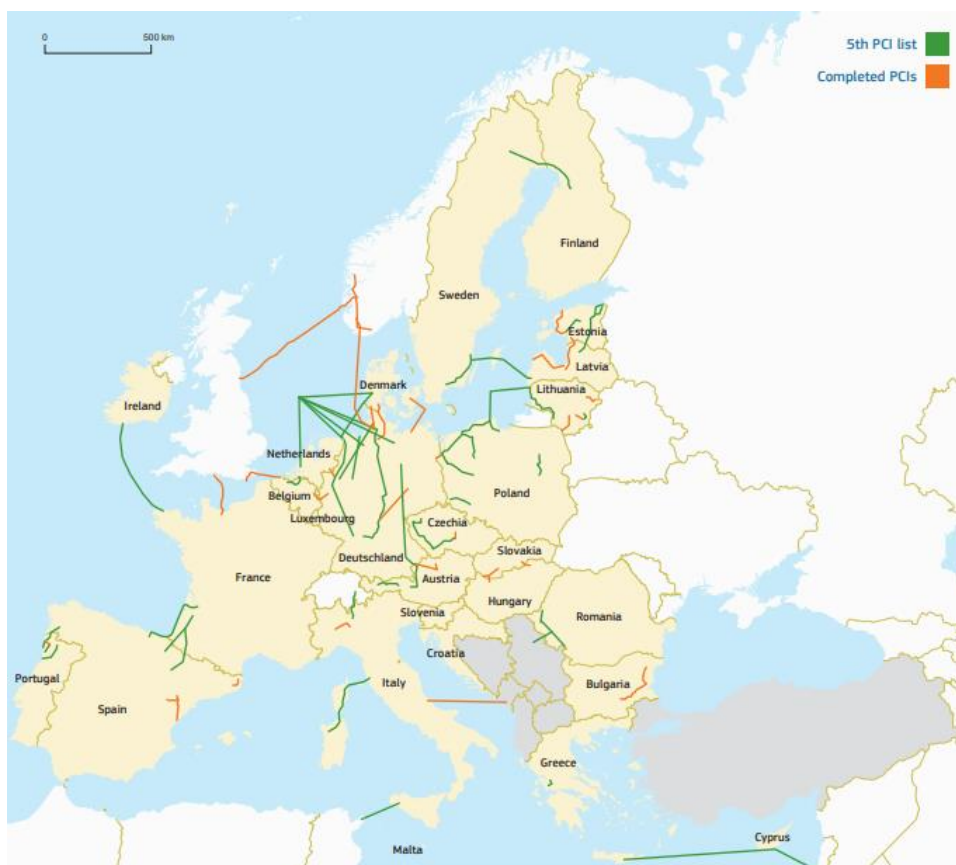
Komisija arī mudinās ātri attīstīt būtiskus atkrastes energotīklus un udeņraža pārrobežu infrastruktūru.

³¹ https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/fifth_pci_list_19_november_2021_annex.pdf

Gāzes infrastruktūras Eiropas karte — KIP un papildu projekti, kas apzināti, izmantojot REPowerEU, tostarp ūdeņraža koridori.



Eiropas elektroenerģijas infrastruktūras karte.



4.2. Valsts reformas un investīcijas

Lai gan lielākā daļa mērķrādītāju un mērķu ir Eiropas mēroga un to sasniegšanai vajadzīga cieša koordinācija, daudzu pasākumu īstenošana joprojām ir dalībvalstu ziņā, un ir vajadzīgas **mērķorientētas reformas un investīcijas**.

Atveseļošanas un noturības plāni (ANP) ir izrādījušies ļoti piemēroti steidzamu prioritāšu īstenošanai kopīgā ES satvarā, pamatojoties uz dalībvalstu vajadzībām un stingri orientējoties uz rezultātiem. Tie jau nodrošina vērienīgu reformu un investīciju kopumu, lai īstenotu divējādo pārkārtošanos. To starpposma un galīgie mērķrādītāji ir aktuālāki nekā jebkad agrāk.

Komisija aicina dalībvalstis savos ANP pievienot īpašu nodaļu ar jaunām darbībām, lai sasniegtu *REPowerEU* mērķus, proti, dažādot energoapgādi un samazināt atkarību no fosilā kurināmā. Šim nolūkam no tehniskā atbalsta instrumenta dalībvalstīm ir pieejams tehniskais atbalsts³². Pārrobežu investīcijas ir būtiskas, lai stiprinātu starpsavienojumus un nodrošinātu energoapgādes drošību vienotajā tirgū. Novērtējot īpašās plāna *REPowerEU* nodaļas, Komisija ņems vērā tā devumu piegādes drošībā Savienībā kopumā. Jaunās ANP nodaļas pamatosies uz 2022. gada **konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem**. Līdz ar šo paziņojumu Komisija nāca klajā ar konkrētiem ieteikumiem visām dalībvalstīm par enerģētikas politiku saskaņā ar *REPowerEU* mērķiem.

ANP būtu jānodrošina papildināmība starp pasākumiem, ko finansē no ANM, un darbībām, ko atbalsta no citiem valsts vai ES fondiem. It īpaši ir jāpalielina sinerģija starp kohēzijas politiku, jo īpaši starp Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF), Eiropas Sociālo fondu+ (ESF+),

³² [Tehniskā atbalsta instruments: 2022. gada faktu lapas par valstīm | Eiropas Komisija \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eip/tenders/).

kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) otro pīlāru, Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (EISI) un ANP nodaļām par *REPowerEU*. Piemēram, attiecībā uz gāzi, nobriedušus projektus elektrotīkliem, uzglabāšanai vai *LNG*, kas atrodas vienā dalībvalstī, bet ir Eiropas nozīmes, var iekļaut ANM *REPowerEU* nodaļā. ANP varētu arī, piemēram, atbalstīt enerģētikas infrastruktūras projektus, kas atlasīti *TEN-E* reģionālajās grupās to kopējo interešu dēļ, jo tie savieno dalībvalstu energotīklus, savieno reģionus, kas pašlaik ir izolēti no Eiropas enerģijas tirgiem, stiprina esošos pārrobežu starpsavienojumus, palīdz integrēt atjaunīgo enerģiju un atbilst tirgus integrācijas, konkurētspējas un piegādes drošības mērķiem. Tas ļauj atbrīvot EISI enerģētikas fondus elektroenerģijas, atkrastes, ūdeņraža un citu kopīgu interešu infrastruktūras projektu starpsavienotājiem, kuru īstenošanai nepieciešama pārrobežu plānošana un reģionālā sadarbība, kā paredzēts *TEN-E* politikā.

ANP nodrošina ātru un efektīvu veidu, kā prioritāri veikt investīcijas, kas vērstas uz *REPowerEU* vajadzībām, apvienojumā ar papildu reformām, lai maksimāli palielinātu to ietekmi. Tā kā gan *REPowerEU*, gan kohēzijas politikas fondi atbalsta pārkārtošanos uz zaļo enerģētiku, energoefektivitātes un atjaunīgās enerģijas investīcijas var atbalstīt saskaņā ar abiem instrumentiem. Lai uzlabotu sinerģiju starp šīm rīcībpolitikām, dalībvalstīm ir iespēja koordinēti plānot savas investīcijas visā plānošanas perioda laikā, ņemot vērā pieejamo finansējumu un īstenošanas termiņus.

4.3. Finansējums

Lai mobilizētu finansējumu *REPowerEU* īstermiņa investīciju vajadzību segšanai, Komisija ierosina mērķorientēti un ātri grozīt Atvēršanas un noturības mehānisma regulu. Grozījums paredz ierobežotā apjomā piešķirt papildu finansējumu no emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS) kvotu izsolēm. Tajā arī ierosināts dalībvalstīm izmantot piešķirt lielāku elastību to resursu pārvietošanai, kas tām piešķirti gan saskaņā ar Kopīgo noteikumu regulu (ES) 2021/1060, gan KLP stratēģisko plānu regulu (ES) 2021/2115. Šīs dotācijas papildinās atlikušos aizdevumus 225 miljardu EUR apmērā saskaņā ar ANM, kā rezultātā kopējā summa būs gandrīz 300 miljardi EUR. Tiek ierosināts, ka, ja dalībvalstis, kurām pašlaik ir tiesības uz daļu no atlikušajiem ANM aizdevumiem 225 miljardu EUR apmērā, 30 dienu laikā pēc grozītās ANM regulas stāšanās spēkā nepieprasa tos nepieprasa, šie resursi tiks darīti pieejami citām dalībvalstīm.

Dalībvalstīm būs iespēja līdz 12,5 % no kohēzijas politikas piešķiruma pārvietot uz ANM, pievienojot 7,5 % pārvietošanas iespēju attiecībā uz *REPowerEU* mērķiem, pamatojoties uz pierādāmām vajadzībām un ar nosacījumu, ka dalībvalstis ir izmantojušas jau pieejamo 5 % pārvietošanas iespēju. Šī jaunā pārvietošanas iespēja ļaus dalībvalstīm savos ANP iekļaut jaunas investīcijas un reformas, kas palīdzēs strauji samazināt fosilā kurināmā importu no Krievijas. Šāda pārvietošanas iespēja ir pamatota ar dažu nepieciešamo investīciju steidzamo grafiku un raksturu.

Turklāt dalībvalstīm būs iespēja līdz 12,5 % no sava piešķiruma no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai pārvietot uz Atvēršanas un noturības mehānismu. Nodrošinot daļu no kopējās lauksaimniecības politikas finansējuma Atvēršanas un noturības mehānisma ietvaros, tiek paātrināta attiecīgu projektu īstenošana, ļaujot lauksaimniekiem saņemt nepieciešamo finansiālo atbalstu mākslīgā mēslojuma izmantošanas samazināšanai un ilgtspējīga biometāna vai atjaunīgās enerģijas ražošanas palielināšanai.

Process, kurā dalībvalstis brīvprātīgi pārvieto kohēzijas politikas fondus un KLP līdzekļus uz atveseļošanas un noturības plānu *REPowerEU* nodaļām, ir izstrādāts tā, lai nodrošinātu ātru pieņemšanas procesu, un tam nevajadzētu kavēt stratēģisko plānu un programmu pieņemšanu un īstenošanu.

Galvenokārt ir svarīgi, lai dalībvalstis, sagatavojot savas *REPowerEU* nodaļas, iesaistītos plašā apspriešanās procesā, jo īpaši ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām, sociālajiem partneriem, kā arī lauksaimniecības nozares ieinteresētajām personām, lai nodrošinātu plašu līdzdalību, kas būs būtiska pasākumu sekmīgai īstenošanai.

Kohēzijas politikas fondi ar spēcīgu pieredzi ar enerģiju saistītu investīciju atbalstīšanā arī turpmāk papildinās un stiprinās *REPowerEU* un Eiropas zaļā kursa mērķus. Saskaņā ar pašreizējo DFS kohēzijas politika atbalstīs dekarbonizācijas un zaļās pārkārtošanās projektus ar līdz 100 miljardiem EUR. Lai nodrošinātu ātru izmaksu, Komisija nāks klajā ar elastīgu instrumentu, lai palīdzētu dalībvalstīm mobilizēt privātos resursus, un plāno līdz 2022. gada beigām pieņemt deleģēto aktu, lai paātrinātu energoefektivitātes projektu un atjaunīgo energoresursu projektu izstrādi un izdevumu atlīdzināšanu, izmantojot standarta izdevumu atlīdzināšanas shēmas kohēzijas politikā. Komisija arī sadarbosies ar dalībvalstīm, lai veicinātu reģionālo un vietējo enerģētikas aģentūru attīstību kā vienotu kontaktpunktu enerģētikas projektiem.

Uz reformām un investīcijām, kas iekļauti *REPowerEU* nodaļās, pilnībā attiecas **valsts atbalsta noteikumi**. Katras dalībvalsts pienākums ir nodrošināt, lai šādi pasākumi atbilstu ES valsts atbalsta noteikumiem un tiktu ievērotas piemērojamās valsts atbalsta procedūras. Ņemot vērā nepieredzēto steidzamību samazināt atkarību no Krievijas fosilā kurināmā, Komisija izskatīs veidus, kā atvieglot valsts atbalsta kontroli *REPowerEU* pasākumiem, vienlaikus ierobežojot konkurences izkropļojumus. Tiklīdz tai būs visa nepieciešamā informācija, Komisija jo īpaši sniegs norādījumus par to, kā pasākumus var izstrādāt saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem un lēmumu paātrinātu pieņemšanu. Komisija arī palīdzēs dalībvalstīm izstrādāt pasākumus, uz kuriem var neattiecināt paziņošanas pienākumu saskaņā ar Vispārējo grupu atbrīvojuma regulu. Visbeidzot, Komisijas pastāvīgi pārskatīs valsts atbalsta krīzes pagaidu regulējumu, lai nodrošinātu, ka tas ļauj dalībvalstīm risināt pašreizējās ģeopolitiskās situācijas sekas, tostarp enerģētikas jomā, un turpinās nodrošināt, ka valsts atbalsta regulējums kopumā atbilst mērķim.

Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments enerģētikai (EISI-E) atbalstīs kopīgu interešu projektus (KIP), kurus nav īstenojis tirgus vai kuri citādi netiek īstenoti termiņā, kas vajadzīgs, lai sasniegtu *REPowerEU* mērķus. **Līdz ar šo paziņojumu Komisija izsludina jaunu EISI enerģētikai uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus kopīgu interešu projektiem (KIP)**, kura budžets tiek lēsts aptuveni 800 miljoni EUR apmērā. Veiksmīgie projekti tiks atlasīti 2022. gada otrajā pusē, lai atbalstītu vissteidzamākos infrastruktūras projektus, kas vajadzīgi *REPowerEU* prioritāšu īstenošanai. Komisija 2023. gada sākumā izsludinās vēl vienu EISI enerģētikai uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus KIP projektiem, kas varētu nebūt gatavi šā gada uzaicinājumam.

Dalībvalstis var apsvērt **nodokļu pasākumus *REPowerEU* mērķu atbalstam**, lai stimulētu enerģijas ietaupījumus un samazinātu fosilā kurināmā patēriņu. Dalībvalstis tiek mudinātas apsvērt papildu nodokļu pasākumus, piemēram, transportlīdzekļu nodokļu samazinājumus un atbrīvojumus gan elektrisko un ūdeņraža transportlīdzekļu iegādei, gan to izmantošanai,

nodokļu atvieglojumus saistībā ar enerģijas ietaupījumiem un videi kaitīgu subsīdiu pakāpenisku atcelšanu. Vēl nepieņemtais Komisijas priekšlikums pārskatīt **Enerģijas nodokļu direktīvu (END)** palīdz sasniegt *REPowerEU* mērķus, nosakot cenu signālus fosilā kurināmā patēriņa samazināšanai un enerģijas taupīšanai, un Komisija aicina dalībvalstis ātri panākt vienošanos.

Programma InvestEU mobilizēs privāto finansējumu, lai atbalstītu plašu investīciju klāstu, kas palīdz sasniegt *REPowerEU* politikas mērķus, dalot riskus ar īstenošanas partneriem. Komisija cieši un saskaņā ar Eiropas komandas pieeju sadarbosies ar EIB grupu, citiem programmas *InvestEU* īstenošanas partneriem un ES dalībvalstīm, lai paātrinātu aizdevumu izsniegšanu, finansējuma apvienošanu un konsultāciju produktus atjaunīgo energoresursu, energoefektivitātes un elektroenerģijas tīklu jomā.

Lai iepirkuma konkursa gadījumā **Inovāciju fonds** varētu segt 100 % no attiecīgajām izmaksām, Eiropas Parlamentam un Padomei būtu ātri jāizskata ierosinātais grozījums ETS direktīvā attiecībā uz Inovāciju fondu, un pēc tam Komisija ātri pieņems nepieciešamos grozījumus deleģētajā aktā, ar ko izveido Inovāciju fondu.

5. Gatavības uzlabošana

Eiropai ir jābūt gatavai un sagatavotai nopietniem apgādes traucējumu gadījumiem. Lai gan risks, ka šajā gāzē šajā vasarā netiks piegādāta atbilstoši pieprasījumam, būs neliels, varētu rasties risks, ka, neveicot turpmākus pasākumus tuvākajos mēnešos, krātuves nebūs pietiekami uzpildītas nākamajai ziemai.

Vienlaikus ar uzglabāšanas regulas ātru pieņemšanu nolūkā šovasar sākt īstenot krātuvju uzpildes līmeņu noteikumus, Komisija aicina dalībvalstis:

- **laikus īstenot ES paziņojumu par enerģijas taupīšanu.** Īstermiņā ietaupīto gāzi jo īpaši var izmantot, lai uzpildītu pazemes krātuves pirms nākamās ziemas;
- **atjaunināt savus ārkārtas rīcības plānus,** ņemot vērā Komisijas pārskatā par sagatavotību iekļautos ieteikumus. Atjauninātajos ārkārtas rīcības plānos būtu jāidentificē būtiskie patērētāji, kuriem ir ļoti svarīga loma kritiski svarīgās piegādes ķēdēs Savienībā;
- aicināt pārvades sistēmu operatorus paātrināt tādu tehnisko pasākumu īstenošanu, ar kuriem **līdz nākamajai ziemai var palielināt reversās plūsmas jaudu no rietumiem uz austrumiem,** tostarp attiecībā uz tehniskajām prasībām attiecībā uz gāzes sastāvu;
- **noslēgt vēl nenoslēgtos divpusējos solidaritātes nolīgumus starp kaimiņvalstīm.**

Spēkā esošajā ES tiesiskajā regulējumā jau ir paredzēts, ka ārkārtējas krīzes gadījumā dalībvalstis var pieprasīt kaimiņos esošajām dalībvalstīm **solidaritātes pasākumus.** Solidaritātes pasākumi ir paredzēti kā **galējais līdzeklis** ārkārtēja gāzes trūkuma gadījumā, lai nodrošinātu piegādi **mājsaimniecībām, centralizētās siltumapgādes sistēmām un svarīgākajiem sociālajiem objektiem** skartajā valstī.

Komisija izdos **norādes par neaizsargātu lietotāju prioritēšanu,** jo īpaši rūpniecībai. Norādēs galvenā uzmanība tiks pievērsta to valstu un pārrobežu vērtību ķēžu apzināšanai,

kurām ir būtiska un izšķiroša nozīme un kuras, ja tās tiktu pārtrauktas, varētu negatīvi ietekmēt drošību, pārtiku, veselību un drošumu Eiropas un pasaules līmenī. Tajās būtu arī jānovērtē ietekme uz dažādo teritoriju konkurētspēju. Komisija arī veicinās koordinēta **ES pieprasījuma samazināšanas plāna** izveidi ar preventīviem brīvprātīgiem samazināšanas pasākumiem, kuriem vajadzētu būt gataviem aktivizēšanai pirms faktiskas ārkārtas situācijas. Šis plāns ietvertu brīvprātīgus tirgū balstītus pasākumus, lai samazinātu uzņēmumu patēriņu un tādējādi garantētu, ka tiek prioritētas piegādes aizsargājamiem lietotājiem. Turklāt Komisija pārskata dalībvalstu riskgatavības plānus elektroenerģijas nozarē, lai līdz minimumam samazinātu iespējamo gāzes piegādes traucējumu ietekmi uz elektroenerģijas ražošanu.

Secinājumi

Ir pienācis laiks samazināt Eiropas stratēģisko energoatkarību. Plāns *REPowerEU* paātrina diversifikāciju un atjaunīgo gāzu plašāku izmantošanu, ļauj gūt enerģijas ietaupījumus un veikt elektrifikāciju agrākā posmā, un tam ir potenciāls iespējami drīz nodrošināt Eiropai fosilā kurināmā ekvivalentu tādā apmērā, kādā tas patlaban katru gadu tiek importēts no Krievijas. Tas tiek darīts ar koordinētu plānošanu, kopīgu interešu labad un spēcīgas Eiropas solidaritātes garā.

Eiropas energoatkarības samazināšana ir divtik svarīga šādu iemeslu dēļ: klimata krīze, ko spēcīgi pastiprina Krievijas agresija pret Ukrainu, un ES atkarība no fosilā kurināmā, ko Krievija izmanto kā ekonomisku un politisku ieroci.

Eiropas energosistēmas zaļā pārveide stiprinās ekonomikas izaugsmi, nostiprinās tās vadošo lomu rūpniecībā un ļaus Eiropai nostāties uz ceļa līdz klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam.

Eiropas Komisija aicina vadītājus, dalībvalstis, reģionālās un vietējās pašvaldības, kā arī ikvienu iedzīvotāju un uzņēmumu samazināt Eiropas enerģētisko atkarību no Krievijas, īstenojot šo plānu *REPowerEU*.